

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Aliud argumentum probans circumstantias hasce non refundere
malitiam in actus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

conciat ejusmodi peccatum cum sola ratione furti (quod etiam non est cur in re ipsa aliquando non contingat, casu quo quis invincibiliter ignoraret Deum) manifestum videtur peccatum illud futurum levius, sed non erit levius in ratione furti, ergo quod aliqua alia gravitas, seu malitia alterius speciei illi desit, sed hæc malitia provenit ex advertentiâ circumstantiarum supra positarum, ergo.

VI. Et specialiter contra rationem violare divinam amicitiam.

Nullum vitium magis execrantur homines; quam ingratitude.

VII. Generales circumstantia, nisi peculiariter intenduntur, non sunt necessario in confessione aperienda.

Quid in peculiari casu faciendum.

Et sanè, lumine naturæ notum videtur esse specialiter contra rationem violare amicitiam divinam, cum contra rationem sit violare humanam: nullum etiam vitium est, quod magis execrentur homines, quam vitium ingratitude. Quod verò hæc circumstantia in omnibus peccatis reperiantur, non arguit eas non refundere in peccata illa malitiam, sed illam refundere in omnia, & in hoc etiam extensivè excedere circumstantiam catholicæ sacri. Quare in sacris Litteris sæpè repetuntur non sine exaggeratione hæc circumstantia ingratitude, injurie, inobedientie, cum in nihil acrius in Scripturis per Prophetas Deus invehatur.

Hic tamen addo, has circumstantias, cum generales sint, non esse necessariò in confessione aperendas: si tamen ex iis aliqua esset directè intenta, ut si quis furari vellet ex odio Dei, seu quia Deo displicet furtum, deberet hoc peculiariter explicari, quod non est singulare in his circumstantiis, sed in omni peccato contra quamcumque virtutem; ut si quis fornicari vellet ex odio castitatis, idque in templo ex odio religionis, jam enim nova species oritur specialis contemptus contra illam virtutem, in cujus materiâ peccat. Nihilominus si quis esset planè certus, se non habuisse advertentiam ad contrahendum has species (quod tamen rarissimè contingit) teneretur hoc in confessione explicare, nisi conformare se velit contrariæ sententiæ.

SECTIO SECUNDA

Argumenta contententia generales circumstantias non refundere malitiam in actus.

I. Quid s. Thomas requirit, ut opus aliquod speciale contrahat rationem ingratitude aut inobedientie.

Duo malitia genera sunt in actibus consideranda.

OBICIENS primò Sanctum Thomam identidem dicentem, ut opus aliquod speciale rationem inobedientie aut ingratitude contrahat, necessarium esse, ut fiat quia prohibitum est, vel ut benefactori se ingratum ostendat, ergo generales hæc circumstantiæ, nisi peculiariter intenduntur, non refundunt speciale malitiam in actus. Sed de mente S. Thomæ satis constat secl. præcedente, numero primò: Dico itaque non ita intelligendum esse Sanctum Doctorem, quasi velit actum quem quis advertens prohibitionem, seu præceptum in contrarium, exercet, non contrahere deformitatem illam & malitiam, quæ constituit peccatum inobedientie, sed tantum vult hujuscemodi actum non contrahere specialissimam illam malitiam inobedientie, aut ingratitude, quæ in peccatis tantum ex malitiâ factis reperitur, nec nisi in perverissimo quoque contingit, dum scilicet quis in contemptum Dei præcipientis, aut prohibentis, opus aliquod facit aut omittit; hoc tamen ad omnem actum inobedientie non est necessarium.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Quod ut melius intelligatur; & tota hæc doctrina de generalibus circumstantiis plenius declaratur, ponamus Deum vel superiorem alicui præcipere, ut tali tempore studeat, aut in horto laboret; hic nihilominus accedente illo tempore, & attendens ad præceptum, studium & laborem illum omittit, quis hunc negabit peccare, idque peccato inobedientie, cum Dei aut superioris mandatum scienter violet: & idem est de præcepto negativo, si nimirum Deus prohibeat ne Petrus tali tempore studeat aut laboret, ergo idem est licet actus aliquis aliam simul habeat malitiam, si nimirum Deo furtum aut homicidium prohibente, nihilominus quis furetur, aut hominem occidat; quòd enim actus aliam malitiam habeat adjunctam non sequitur eum non habere hanc, cum per illum non minus scienter Dei præceptum violetur, quam in priore casu.

Objicies secundò: ergo qui plura accepit à Deo beneficia, debet hoc in confessione aperire, & alia hujusmodi, sicque infinitis patet scrupulis hæc opinio. Confirmatur primò, sequitur etenim quodvis peccatum sacerdotis fore novum peccatum ratione dignitatis personæ. Confirmatur secundò, jam siquidem non posset committi unum tantum peccatum, sed necessariò est multiplex.

Ad argumentum negatur sequela; solum enim est substantia aggravans intra eandem speciem: ejusmodi autem circumstantia, ut ostendi in materia de poenitentia, non sunt necessariò explicandæ, cum Concilium Tridentinum aliarum circumstantiarum explicationem in confessione non requirat, quam earum quæ mutant speciem: & idem docet S. Thomas in 4. d. 16. q. 3. art. 2. quæst. 5.

Ad primam Confirmationem dico solam personæ dignitatem præcisè (secluso scandalo & peccatis, quæ ex voto quis vitare tenetur) ad summum augere aliquas circumstantias ex prædictis, præsertim ingratitude. Secunda Confirmatio si tota concedatur nil sequitur incommodi.

Objicies tertio: si peccatum mortale quodcumque habeat novam specialem malitiam, ex eo quòd afferat mortem spiritualem ipsi peccatori, unde haurit malitiam homicidii spiritualis, ergo qui culpabiliter dat causam ruinæ spiritualis proximi peccando mortaliter, contrahet speciale peccatum scandali, quamvis ruinam illam non intendat. Respondetur ita esse; violat enim materiam misericordie spiritualis quæ in avocando proximum à peccatis sita est.

SECTIO TERTIA.

Aliud argumentum probans circumstantias hæc non refundere malitiam in actus.

OBICIENS quartò: peccata illa, quæ committuntur interius non contrahunt malitiam, nisi ferantur in objectum suum sub directâ intentione illius mali; sed peccata inobedientie & reliqua supra posita sunt hujusmodi; ergo non sufficit ad contrahendam malitiam specialem inobedientie, seu contra charitatem Dei &c. nisi quis expressè actus illos velit quia contra præceptum, quia Deo sunt ingrati, & sic de cæteris; ergo generales circumstantiæ præcisè non refundunt malitiam nec gravitatem in actus peccaminosos. Unde licet in actu facti exempli gratiâ &

II. Offenditur ad peccatum inobedientia non requiri, ut quis rem aliquam faciat quia est prohibita.

Vna malitia in actu reprobata non impedit aliam.

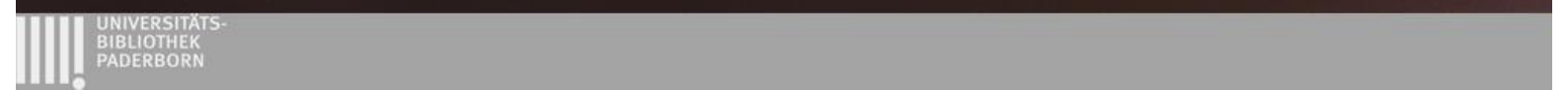
III. Obj. sequitur eum qui plura accepit à Deo beneficia, debere hoc in confessione aperire.

Cur qui plura accepit beneficia, non tenetur hoc confiteri.

Sola dignitas personæ peccatis tantum auget aliquas ex circumstantiis.

IV. Qui est causa ruinae spiritualis proximi contrahit speciale peccatum scandali.

I. Obj. Peccata, quæ committuntur interius, non contrahunt malitiam, nisi specialem malitiam illud intendatur.

Differentiam statum hae in ve nonnulli inter actus qui consummatur interius & exterius.
 aliis peccatis, quae consummantur exterius, sufficiat quod quis inferre exterius nocumentum illud velit, in iis tamen quae consummantur interius, cum non hauriant malitiam ab aliquo externo, defumere illam debent ab interno modo tendendi actus, ergo ex eo praecise quod quis furtum vel homicidium committat, non contrahitur specialis malitia inobedientiae, inimicitiae divinae &c.

II. Quod ulterius declaratur: tunc enim peccatum censetur consummari interius, quando opponitur virtuti, quae fertur in materiam externam (idem semper est de actu interno imperato, quae quoad praesens censetur materia externa) non secundum se sumptam, sed speciali modo volitam, at circumstantiae inobedientiae, ingratitude & aliae supra posita, sunt peccata opposita huiusmodi virtutibus, obedientia siquidem formalis exempli gratia, non est quomodocumque velle rem praecceptam, nec etiam eam velle in quantum bona & honesta est, unde qui die festo audiret Sacrum merè quia quid bonum & pium est, licet satisfaciatur praeccepto, actus tamen ille non est formalis obedientiae, sed religionis; actus quippe religionis consummatur exterius tendendo in actum illum, merè quia bonus est, at verò obedientia, ut formalis sit, tendere in actum illum debet, non praecise quia bonus est, sed ulterius quia praecceptus, ergo & caetera.

III. Plurimis omiſſis, quae hic confuſiſſimè à multis congeruntur: Notandum, non obedientiam tantum, sed omnem omnino virtutem consummari aliquo modo interius; nulla enim virtus est, quae non secundum peculiarem aliquem tendendi modum feratur in obiectum externum: nec enim religio in actum audiendi Sacrum fertur merè ob honestatem in illo actu repertam, sed quatenus est cultus Dei, sicut obedientia in eundem fertur quia est praecceptus, ergo par est quoad hoc ratio de omnibus virtutibus, sicque non circumstantia solum inobedientiae, ingratitude, & aliae supra posita, sed nulla omnino circumstantia secundum hanc sententiam refunderet malitiam in actum: quod tamen omnes negant, ut supra vidimus contra Cajetanum.

IV. Notandum secundò: consummari interius vel exterius, non competere uni alicui virtuti totali, aut etiam vitio illi opposito, sed quibusdam actibus competere unum, quibusdam aliud. In illis ergo actibus peccatorum, qui ex peculiari modo tendendi in obiectum, ut cum quis vult furari quia ingratum Deo, aut aliud huiusmodi, malitia consummatur interius: at verò hoc non est necessarium ad contrahendam malitiam, ut constat in homicidio perpetrato in persona sacra, in furto calicis sacri, & similibus: imò in actibus inobedientiae, & aliis supra positis non est necessaria talis intentio, ut actus peculiarem illam sortiatur malitiam.

V. Ad argumentum itaque respondetur, cum omnis virtus aliquo modo consummetur interius, in nullà enim materià sufficit ad actum virtutis merè velle rem bonam, nisi ex aliquo honesto motivo id praestet, ut de actu audiendi Sacrum jam diximus, sequeretur juxta dicta in hac objectione, nullum omnino esse peccatum, nisi quando sub expressa intentione malà obiectum est volitum. Dico itaque plura requiri ad bonum quam ad malum: unde esto ad actus virtutum necessarius sit peculiaris aliquis modus tendendi in obiectum bonum, ut tamen actus contrahat malitiam, sufficit quod advertat operans esse in obiecto malum,

Vi actus contrahat malitiam non est necessarium ut peculiari modo feratur in obiectum.
Differentia inter modum tendendi virtutum ad habendam bonitatem, & actuum malorum ad contrahendam malitiam.
 & nihilominus vult in illud tendere, licet non tendat quia est malum. Quare cum virtutes hae generales, Charitas nimirum, Obedientia & reliquae, habeant etiam pro obiecto suo actiones externas, observationem scilicet omnium mandatorum, ipso facto quod quis unum ex his violat, advertens esse praecceptum, & displicere Deo, seu esse contra illius amicitiam, item afferre mortem spiritualem animae, praeter specialem malitiam in materià propria in qua est, furti exempli gratia, vel homicidii, contrahit actus ille omnes has malitias, etsi circumstantiae illae non intendantur; eo ipso enim quod advertat quis ibi malitiam vel nocumentum, tenetur ab actu illo abstinere, sicut emittens animi gratia fugitiam, si advertat ibi esse hominem, est reus homicidii, licet illius occisionem non intendat; voluntarium enim interpretativum sufficit ad peccatum, ut in materià de actibus humanis fuisse declaratum.

Charitas, Obedientia, & reliqua virtutes habent etiam pro obiecto suo actiones externas, scilicet omnium mandatorum.
VI. Casus huiusmodi homicidii gravius peccat, quam ipsemet homicidium.
 Hinc infero cum Suario d. 10. de charitate sect. 2. Coninck d. 32. de actibus, & aliis, eum qui sine justa causa dicto vel facto suo est alteri causa peccandi seu ruinae spiritualis, peccare ut diximus, speciali peccato scandali. Unde qui consultit homicidium gravius peccat quam ipse homicida, cum duo peccata committat, homicidii corporei respectu occisi, & spiritualis respectu occidentis. Imò ulterius admitti probabiliter potest, quod docent quidam ex recentioribus, gravius illum peccare qui mulierem ad fornicationem invitat, quam qui eandem occideret, hic enim corpus occideret, ille animam.

VII. Peccatum non semper est de gravius, quod contra digniorem virtutem.
 Ad hoc tamen postremum secundò dici potest, sicut non semper peccatum eò gravius est, quò contra digniorem virtutem, ut laborare in die festo, quam occidere parentem, ita posse peccatum quod secundum speciem, seu malitià essentiali, ut aiunt, est majus, vincit ab alio in specie leviori; potest enim id quod secundum speciem est gravius minui ratione circumstantiarum, advertentiae exempli gratia, voluntarii, & similitum, & alterum crescere, ita ut simpliciter magis displiceat Deo, & mereatur majorem poenam. Quare S. Augustinus de Baptismo contra Donatistas lib. 4. cap. 5. avarum comparat cum idiota heretico, licet haereticus ex natura sua, seu specie sit multò gravior. Sic ergo licet invitatio ad peccandum, cum sit occisio animae, sit secundum speciem majus peccatum, homicidium tamen propter communiter fit, potest ratione quarundam circumstantiarum esse gravius, homicidium quippe videtur magis voluntarium, & magis efficax causa damni, illiusque irreparabilis. Deinde res est summam in se atrocitatem continens, item ex natura sua tendens ad maximam turbationem boni communis, & alia huiusmodi. Plura hac de re infra, sect. sexta.

VIII. Actus odii Dei, ex quo oritur blasphemiam, & quae valet actui imperanti blasphemiam.
 Dices: si ex actu odii Dei oriatur periculum blasphemiae, aut ex cogitatione turpi periculum morose delectationis, actus odii erit in specie blasphemiae, & cogitatio in specie morose delectationis, licet neutrum intendatur; ergo in peccatis consummatis ad intra sufficit voluntarium interpretativum. Negatur tamen consequentia, illa enim cogitatio aequivalet actui imperanti morosam delectationem, & odium actui imperanti blasphemiam, quod sufficit ut haec peccata censentur consummari exterius juxta dicta.